

Eurofound

Regulace zprostředkovatelů na trhu práce a úloha sociálních partnerů při prevenci obchodování s pracovní silou

Shrnutí

Úvod

Účelem zprávy je přispět k vypracování příručky osvědčených postupů pro veřejné orgány zaměřené na sledování a prosazování pravidel a nařízení vztahujících se na zprostředkovatele na trhu práce s cílem zabránit obchodování s lidmi za účelem pracovního vykořisťování. Zpráva shrnuje výsledky výzkumu ze dvou hlavních oblastí: jak veřejné orgány v různých členských státech regulují zprostředkovatele na trhu práce a do jaké míry přispívají činnosti sociálních partnerů k prevenci obchodování s lidmi za účelem pracovního vykořisťování. Zaměřuje se zejména na obchodování s lidmi za účelem pracovního vykořisťování a nezabývá se obchodováním s lidmi za účelem sexuálního vykořisťování. Zpráva vychází z informací, které poskytla síť evropských korespondentů nadace Eurofound ve všech 28 členských státech EU a Norsku.

Politické souvislosti

Od konce 20. století představuje úsilí o prevenci obchodování s lidmi významnou prioritu v rámci agendy EU. Přijetí Palermského protokolu o prevenci obchodování s lidmi bylo základem pro přijetí rámcového rozhodnutí Rady EU a plánu EU pro řešení problému obchodování s lidmi v témže roce. V roce 2011 Evropský parlament a Rada přijaly směrnici o prevenci obchodování s lidmi, boji proti němu a o ochraně obětí. Ze směrnice o boji proti obchodování s lidmi vychází Strategie EU pro vymýcení obchodu s lidmi 2012–2016 (COM (2012) 286 final), která obsahuje soubor cílených opatření zaměřených na prevenci, ochranu, stíhání a partnerství. Tato strategie rovněž označuje nábor za oblast, které se obchodování s lidmi týká, a zdůrazňuje význam zapojení odborových svazů a organizací zaměstnavatelů do vývoje politik boje proti obchodování s lidmi.

Klíčová zjištění

Zpráva analyzuje právní předpisy, způsoby regulace a činnosti sociálních partnerů zaměřené na boj proti možnému zapojení zprostředkovatelů na trhu práce do obchodování s lidmi za účelem pracovního vykořisťování. První část zprávy se zabývá politickými souvislostmi a definicemi, přičemž zvažuje možné způsoby, jak by zprostředkovatelé na trhu práce mohli být spojeni s obchodováním s lidmi. Zprostředkovatelé na trhu práce jsou soukromé nebo veřejné subjekty či instituce, které působí jako zprostředkovatelé mezi uchazeči o zaměstnání a zaměstnavateli buď jako agentury zprostředkující zaměstnání, nebo jako agentury práce.

Z výzkumu je patrný rychlý nárůst počtu zprostředkovatelů na trhu práce ke konci 20. století poté, co mnoho zemí zrušilo omezení a začalo regulovat agenturní zaměstnávání.

Příslušné evropské a mezinárodní právní předpisy zahrnují směrnici o agenturním zaměstnávání (2008/104/ES) a úmluvu Mezinárodní organizace práce č. 181, které upravují činnost agentur práce, i různá vnitrostátní opatření pro regulaci a sledování zprostředkovatelů na trhu práce. Nejčastější formy regulace zprostředkovatelů na trhu práce v EU zahrnují licenční, registrační nebo certifikační programy.

Výzkum odhalil čtyři odvětví, u kterých se ve většině zemí vyskytovaly problémy s obchodováním s lidmi za účelem pracovního vykořisťování: zemědělství, stavebnictví, domácí práce a hotely a restaurace. V některých zemích mezi problematická odvětví patří maloobchod (Belgie a Švédsko), kosmetické a kadeřnické salony (Finsko), doprava (Rumunsko) a odpad a recyklace (Dánsko).

Sociální partneři poskytují informace a zkušenosti ohledně podvodného náboru a vykořisťování pracovní síly. Klíčem k prevenci a vymýcení obchodování s lidmi za účelem pracovního vykořisťování je sdílení informací, vzájemná podpora a efektivní spolupráce. Na mezinárodní úrovni sociální partneři v oblasti agenturního zaměstnávání (Uni Global a CIETT) v roce 2008 uzavřeli memorandum o porozumění o agenturním zaměstnávání, v němž se obě strany zavazují k podpoře regulačního rámce, který zakazuje, aby agenturní zaměstnávání podřývalo práva v porovnání s právy a podmínkami jiných pracovníků. Výzkum zjišťuje, že sociální partneři v jednotlivých členských státech si stále více uvědomují svoji odpovědnost v této oblasti a vyjadřují obavy ohledně podvodného náboru a vykořisťování pracovní síly. Bez ohledu na jejich aktivitu se však zdá, že obchodování s lidmi za účelem pracovního vykořisťování stále není na vnitrostátní úrovni prioritou.

Sociální partneři v členských státech a Norsku vyvinuli různé postupy pro boj proti obchodování s lidmi za účelem pracovního vykořisťování, kterého se dopouštějí zprostředkovatelé na trhu práce. Tyto postupy doplňují státní politiky a mohou mít řadu různých forem, jako jsou například kolektivní smlouvy, společné iniciativy, dialog s vládou, kampaně, systémy pro řešení stížností, nadnárodní spolupráce, vypracování kodexů chování, poskytování informací a vzdělávacích materiálů, četnější kontroly a využití sdělovacích prostředků.

Zpráva ukazuje, že výzvou v této oblasti je často zapojení sociálních partnerů. Vzhledem k tomu, že sdružení zaměstnavatelů nepokrývají všechny zprostředkovatele na trhu práce, může být prosazování, zejména v případě malých nebo středních zprostředkovatelů, problematické. Odborové svazy nejsou vždy v takové pozici, aby se dostaly ke všem pracovníkům, zejména k těm ve „skrytých“ nebo izolovaných zaměstnáních.

Politické ukazatele

V celé zprávě jsou zdůrazňovány příklady nové správné praxe. Činnosti vnitrostátních vlád zahrnují přeshraniční spolupráci, činnost inspektorátů práce, zavádění právních předpisů a regulace, podporu spolupráce mezi různými orgány, poskytování pokynů prostřednictvím osvětových aktivit, školení a etických kodexů, poskytování podpory obětem a spolupráci se sociálními partnery. Mnoho příkladů nové správné

praxe od vlád i sociálních partnerů se zaměřuje na oběti a zvyšování informovanosti o obchodování s lidmi za účelem pracovního vykořisťování. Jelikož o zprostředkovatelích na trhu práce nebo zaměstnavatelích bylo zjištěno jen málo konkrétních informací, zpráva zdůrazňuje, že pro řešení této problematiky toho zaměstnavatelé, sdružení a odborové svazy mohou udělat více. V zemích, kde funguje odvětvový sociální dialog, by bylo praktické, kdyby sociální partneři vytvořili společnou strategii zaměřenou na nerovnou hospodářskou soutěž a tlak na snižování platů a podmínek.

Při sestavování příručky osvědčených postupů pro veřejné orgány, která zlepší sledování a prosazování právních předpisů v oblasti prevence obchodování s lidmi za účelem pracovního vykořisťování zprostředkovateli na trhu práce, by měly být zohledněny tyto body:

- vymezit jasné vnitrostátní definice zprostředkovatelů na trhu práce, obchodování s lidmi a vykořisťování pracovní síly na základě příslušných evropských směrnic a mezinárodních nástrojů,
- používat stručné definice s cílem zlepšit sběr údajů o významu a výskytu zprostředkovatelů na trhu práce a obchodování s lidmi za účelem pracovního vykořisťování,
- zvýšit počet zprostředkovatelů na trhu práce, kteří jsou registrovaní, licencovaní nebo certifikovaní,
- využívat vylepšené způsoby registrace, udělování licencí či certifikace s cílem pomoci při komplexním prosazování právních předpisů a udělování sankcí zprostředkovatelům na trhu práce, kteří mohou být vstupním bodem pro obchodování s lidmi,
- posílit regionální a přeshraniční spolupráci mezi veřejnými orgány a sociálními partnery,
- podporovat soudržné a efektivní dvoustranné a třístranné společné aktivity zaměřené na zprostředkovatele na trhu práce, náborové praktiky a na obchodování s lidmi za účelem pracovního vykořisťování,
- podporovat sociální partnery při posilování kolektivního zastoupení zejména u malých a středních zprostředkovatelů na trhu práce.

Další informace

Zpráva Regulation of labour market intermediaries and the role of social partners in preventing trafficking of labour (Regulace zprostředkovatelů na trhu práce a úloha sociálních partnerů při prevenci obchodování s pracovní silou) je k dispozici na adrese <http://eurofound.europa.eu/cs/publications>.

V případě zájmu o další informace se obraťte na výzkumnou pracovníci Andreu Frommovou na adrese afr@eurofound.europa.eu.